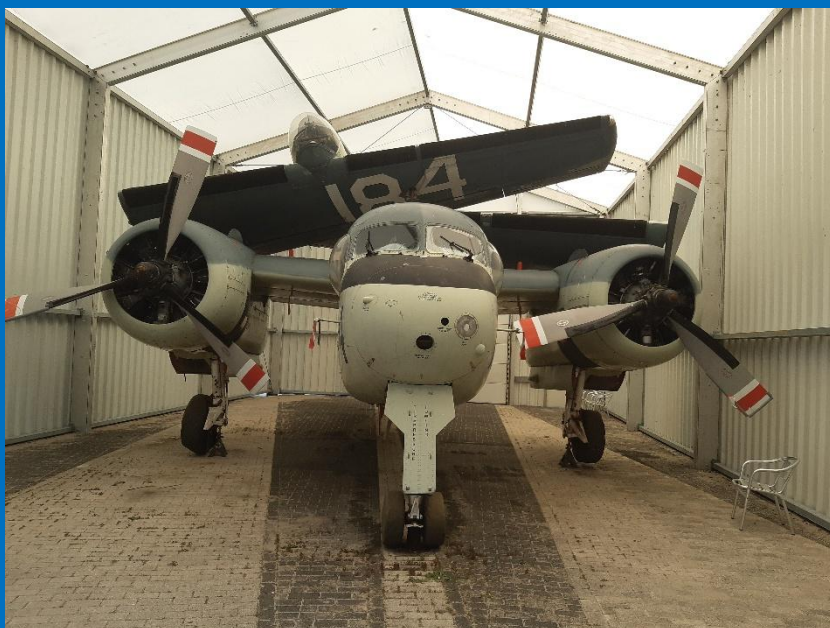

Nieuwsbrief 2026

De Grumman Tracker eindelijk overkapt

Van de voorzitter

Daar is hij weer, de nieuwsbrief van de Traditiekamer MLD. U heeft daar als trouwe donateur van de stichting al naar uitgekeken. Traditiegetrouw verschijnt deze in september en ook traditiegetrouw opent deze met het voorwoord van de voorzitter. Terwijl ik dit zit te tikken, realiseer ik mij dat het jaar sinds de vorige versie alweer voorbij is. Daarin is het nodige gebeurd en de nieuwsbrief doet daarvan verslag. Positieve maar ook verdrietige gebeurtenissen. Wat staat er zoal in?

Om positief te beginnen: zoals op de voorkant van deze nieuwsbrief is te zien, is het ons (eindelijk) gelukt een overkapping voor de Grumann *Tracker* te realiseren. Dat ging niet zonder slag of stoot, maar met vereende krachten en een paar gvd's staat het er nu. En het indrukwekkende geheel heeft direct een illustere bijnaam: de kathedraal. Het heeft ons bovendien niet alleen de nodige inspanning gekost, ook ons (uw) budget moest ruimschoots worden aangesproken. Gelukkig heeft Inge, onze penningmeester, de schatkist behoorlijk laten groeien dus we konden het wel hebben, maar de bodem is wel in zicht geraakt. Voorlopig even rust bij de stukken dus op financieel gebied. We blijven overigens financieel nog steeds een zeer gezonde stichting, daarover geen zorgen. Het is nu zaak herstelwerkzaamheden te gaan uitvoeren aan de kist zodat deze weer een pronkstuk wordt in onze collectie.

Zoals ik tijdens de donateursdag al had aangekondigd, zijn we met de vrijwilligers ook aan het nadenken over het verder doorontwikkelen van de traditiekamer. We hebben een rijke collectie, maar de manier waarop we dit presenteren is niet altijd even logisch en soms ook niet meer helemaal van deze tijd. Dat is ook verwachtbaar met een permanente tentoonstelling die incrementeel, stapje voor stapje, over een periode van vele jaren (en met noeste arbeid) is opgebouwd. We hebben daarom met alle vrijwilligers eind 2025 de koppen bij elkaar gestoken om de ideeën hierover te inventariseren. Toen we het net hadden opgehaald, bleken er ruim voldoende creatieve en interessante mogelijkheden te zijn om mee aan de slag te gaan. Daarvoor is een brede werkgroep samengesteld die deze ideeën verder uitwerkt tot een concreet plan. Dat is nog 'under construction', maar de eerste stap zal zijn om de jongste MLD-geschiedenis van de laatste 25 jaar beter over het voetlicht te

brengen. Het streven is deze stap bij het verschijnen van de volgende nieuwsbrief te hebben gerealiseerd.

Het mooie van deze ontwikkeling is dat de werkgroep niet alleen uit TraKa-vrijwilligers bestaat, maar dat ook (vertegenwoordigers van) de 320-vereniging, 860 Squadron en het Marinemuseum zijn aangesloten. De relatie met laatstgenoemde is sowieso uitstekend te noemen. In de tentoonstelling

Jan van Toorn geeft uitleg over de Lynx in het Marinemuseum

‘De marine van nu’ wordt uitgebreid stil gestaan bij de rol van de MLD in de huidige KM (als u deze nog niet gezien heeft, moet u zeker gaan kijken!). In deze tijdelijke expositie neemt de Lynx een prominente plaats in en een aantal van onze vrijwilligers zijn regelmatig aanwezig om bezoekers spannende verhalen te

vertellen over de inzet en technische bijzonderheden van dit MLD-toestel. Als een soort van wederdienst helpen de professionals van het MarMus ons weer bij de beoogde doorontwikkeling van onze eigen tentoonstelling.

Helaas zijn ons dit jaar ook een aantal vrijwilligers ontvallen, te weten Jan Houthuijzen, Rob Lichtenberg en Gerrie Jongeneelen. Met name Rob en Gerrie zijn door een slopende ziekte veel te jong overleden. Verderop in de nieuwsbrief staan we hier uitgebreider bij stil om hen op passende wijze te gedenken. Hoe verdrietig ook, het was mooi om te zien hoe we als TraKa-vrijwilligers (en MLD-gemeenschap in bredere zin) steun zoeken en vinden bij elkaar en hoe we ook de betrokken families waar mogelijk ondersteunen. Het onderstreept maar weer eens het familiegevoel wat zo kenmerkend is voor de MLD.

Dat laatste sluit aan op de rol die wij als TraKa hebben binnen de MLD. Als spin-off van de doorontwikkeling hebben we als bestuur nagedacht over onze missie en visie. We hebben deze ook opgenomen in de Nieuwsbrief. ‘Verbinden’ is daarbij een belangrijke kernwaarde: het samenbrengen van medewerkers, families, veteranen en geïnteresseerden rondom de gedeelde

geschiedenis van de MLD en het versterken van het gevoel van gemeenschap en trots. Dit bleek onder andere tijdens de emotionele onthulling van een gedenkplek in de TraKa voor het ongeval met de NH-90 in 2020 in het bijzijn van familie van Christine Martens en Erwin Warnies, als ook andere betrokkenen. Een ander voorbeeld is de onthulling van een plaquette ter herdenking van D-Day met speciale aandacht voor de MLD, waarvan een verslag in de Nieuwsbrief is opgenomen. Tot slot de kranslegging door de Vluchteenheid van Zr. Ms. De Ruyter in Soerabaja ter nagedachtenis van de MLD-slachtoffers in Nederlands-Indië tijdens WOII waarvan u hier foto's ziet. Stuk voor stuk verhalen uit de (recente en oudere) MLD-geschiedenis die blijven boeien en verbinden en waar we als TraKa stem aan willen geven.

Kranslegging in Soerabaja

Dat lijkt me een mooie afsluiting. Natuurlijk is er nog veel meer te lezen in de Nieuwsbrief. Ik noem een artikel over WOII-vlieger André Hissink die werd aangehaald door C-LRS LGEN Andre Steur op de 1 juli herdenking van de KLu, waarbij hij vergat te melden dat dit toch echt een marinevlieger was. Of het verhaal van onze vrijwilliger Roy Flem die het MLD-gevoel met de paplepel kreeg ingegoten. Kortom, te veel om op te noemen. Tot slot nog een wijziging in het bestuur. Na lang zoeken hebben we Nico Pieterse bereid gevonden om de rol van penningmeester over te nemen van Inge Peters-Prey. Inge blijft wel bestuurslid als beheerder van ons donateursbestand. Inge doet zoals u weet heel veel (onder andere de redactie van deze nieuwsbrief) dus ik heb mij voorgenomen om haar bij de volgende editie van de Nieuwsbrief te interviewen. Verder heeft Peter Sebel helaas besloten zich uit het bestuur terug te trekken en als vrijwilliger te stoppen. Langs deze weg wil ik hem bedanken voor zijn inzet.

Jaco de Bruijn

Erkenning voor de D-Day bijdrage van de MLD

Op 7 juni 2026 is in Normandië een plaquette onthuld ter herdenking van de offers en bijdrage van de Koninklijke Marine en de Nederlandse Koopvaardij aan D-Day, de grootste landingsoperatie die de wereld ooit heeft gekend. Maar wat soms onderbelicht is gebleven, is het feit dat in juni 1944 die landingen mede mogelijk zijn gemaakt door de inzet van het RAF 320 Squadron van de Marineluchtvaartdienst. En daarom is er vanaf het begin van dit initiatief nadrukkelijk ingezet op een vermelding van de MLD op deze plaquette. Op de foto hieronder ziet u het resultaat.

In de Normandische kustplaats Arromanches-les-Bains is in juni 1944 een kunstmatige haven aangelegd, van waaruit de geallieerde troepen in de frontlinie werden bevoorraad. Na de oorlog is ter herinnering aan die haven het *Musée du Débarquement* gebouwd, direct gelegen aan het strand. Op een lage muur die het museum omringt is onze plaquette aangebracht en op 7 juni jl. onthuld.

In de aanloop naar D-Day kregen de squadrons van *RAF Bomber and Coastal Command* de opdracht om de Duitse verdediging van Normandië aan te vallen

en waar mogelijk te verzwakken. Ook de B-25 Mitchell bommenwerpers van Vliegtuigsquadron 320 zijn veelvuldig ingezet op oorlogsvluchten naar en boven het bezette Frankrijk. De prijs die daarvoor werd betaald was hoog. Meerdere vliegtuigen gingen verloren en er waren elke keer veel slachtoffers te betreuren. In de Gedenkrol MLD zijn de details terug te vinden en hebben onze MLD-slachtoffers hun welverdiende plaats gevonden. De plaquette in Normandië maakt hun inzet en offers nu ook daar zichtbaar.

Namens de 320 Vereniging is na de onthulling van de nieuwe plaquette in Arromanches-les-Bains op 7 juni een bloemstuk gelegd.

Op de foto hiernaast is het bloemstuk zichtbaar. Bij de ceremonie waren twee voormalige MLD-ers aanwezig, beide met de Veteranenstatus. Het perso-

neel van Vliegtuigsquadron 320 werd vertegenwoordigd door de twee oud-luchtvaardenden Rob Varkevisser en Jos Rozenburg.

‘Het is met heel veel trots en respect dat wij daar stonden bij de plaquette. Het besef dat onze eigen MLD een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de bevrijding van Europa en Nederland wordt in deze plaquette zichtbaar gemaakt. En tegelijkertijd het besef dat (te) veel MLD luchtvaardenden daar de hoogste prijs voor hebben betaald. Wat overheerst is het gevoel van dankbaarheid. Dankzij de inzet van die Mitchell bommenwerpers en hun dappere bemanningen, ondersteund door de tomeloze inzet van hun onderhoudsteams, leven wij al twee generaties in vrijheid. Dat mogen we nooit vergeten, en daarom is het goed dat er nu een tastbare plaats is waar iedere MLD-er langs kan gaan.

Afsluitend achten we het belangrijk om te laten zien dat de bloemlegging werd bijgewoond door al het aanwezige Marinepersoneel. Er was een vertegenwoordiger van de varende vlooteenheden en ook iemand van het Korps Mariniers. Beide zonder een rechtstreekse band met de Marineluchtvaartdienst, maar wel strak in de houding voor dit bijzondere moment. Het is illustratief voor de sterke band tussen de verschillende onderdelen van de Koninklijke Marine en de gezamenlijke geschiedenis die ons onlosmakelijk met elkaar verbindt.

Alles bij elkaar een dag om nooit te vergeten. Wij hopen dat vele MLD-ers de kans krijgen om ooit langs te gaan in Arromanches-les-Bains bij de plaqueette. Het is zeer de moeite waard.'

Rob Varkevisser en Jos Rozenburg

Terugblik donateursdag

De donateursdag op 25 maart werd dit jaar wederom bezocht door ruim 200 donateurs en gasten. Na het welkomstwoord door onze voorzitter Jaco de Bruijn gaf VADM Peter Reesink, Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (en tevens oud-MLD-er), een zeer interessante lezing over zijn organisatie en over de huidige stand van zaken rond de ingrijpende geopolitieke verschuivingen waar Defensie momenteel mee wordt geconfronteerd.

Na afloop was het de hoogste tijd voor de altijd gezellige borrel met een hoog reüniegehalte in de Longroom. En natuurlijk konden we aansluitend genieten van de overheerlijke blauwe hap, waar onze Parestomedewerkers weer uitzonderlijk hun best voor hebben gedaan. Een dag dus volgens vaste patronen, maar ouderwets gezellig en daarmee geslaagd!

In memoriam Jan Houthuijzen

Op 23 november 2025 overleed onze vrijwilliger Jan Houthuijzen op 82-jarige leeftijd. De laatste maanden dat Jan nog naar de Traditiekamer kwam merkten we al dat hij vergeetachtig werd. De diagnose Alzheimer en vasculaire dementie kwam dus niet helemaal onverwacht. Samen met zijn vrouw Dicky werd hij in een verzorgingstehuis geplaatst. In november 2025 is hij gevallen en brak hij zijn heup.

Daaraan is hij twee dagen later overleden.

Jan was officieel elektromonteur, maar na de opleiding op het TOKM in Amsterdam (zijn geboortestad) werd hij als instrumentmaker tewerk gesteld op het MLTB (voor de jongeren onder ons dat was het Marine Luchtvaart Technisch Bedrijf). Als vrije jongen heeft hij anderhalf jaar in de West gezeten en op HATO gesleuteld aan de *Grumman Tracker*, aansluitend heeft Jan gevaren als lid van een Boordvliegtuigploeg. Later in de Avionicawerkplaats was zijn specialiteit de AFCS/ASW-suit. Daar werkte hij veel samen met de afdeling ME (maintenance engineering). Het was de tijd dat de SH14B (Lynx) werd geïntroduceerd en er veel problemen met de AFCS/ASW-suit waren (wij waren de eerste gebruiker van deze combinatie). Voor het oplossen gingen filters berekenen en ‘fingerspitzengefühl’ hand in hand. Jan beheerste dit als geen ander, wat hij in alle rust met een rokende pijp uitvoerde. Uiteindelijk nam Westland de ervaringen van de Kooy over.

Na zijn FLO kon je Jan weer tegenkomen in de TraKa, samen met Coos van den Berg. Gezelligheid ten top, sterke verhalen en veel koffie. Samen met Ton Boumans heeft hij gewerkt aan de verlichting van de *Batsman* en de *Wasp*. Later is Jan toegevoegd aan de ‘electroboys’ Don Mac Mootry en Ben Niewenhuis. Hij vond het heerlijk om even met zijn hoofd ergens anders mee bezig te zijn dan met de (grote) zorg thuis voor zijn vrouw. Jan heeft zich de laatste jaren beziggehouden met het weer werkend maken van de FLIR (*Forward Looking Infra Red*). Ook de Instrument Vliegsimulator was zijn kindje: hij heeft deze *Frasca-Trainer* (nog samen met Ton) weer in elkaar gezet en kon hem als enige bedienen. Verder was hij altijd bereid om ergens anders mee te helpen.

Vaarwel Jan, we zullen je niet vergeten.

IPP

Antwoord fotovraag 2025

Database TRAKA nr. 04977

Vorig jaar hebben we de hulp ingeroepen van onze donateurs om erachter te komen welk schip dit was en waar en wanneer deze foto genomen zou zijn. Het antwoord liet niet lang op zich wachten. Oud-sensoroperator (en instructeur 'herkenning' bij menig ochtendbriefing op MVKK) Gerrit van der Weerd meldde ons dat het schip de *Bespokoyny* was, een *sovremenny class* dat in 1998 de Nationale Vlootdagen bezocht.

Inmiddels heeft ons Kenniscentrum dit antwoord kunnen verifiëren en in ons fotobestand opgeslagen. Gerrit van der Weerd: hartelijk dank voor uw hulp bij dit vraagstuk!

Staat het al in uw agenda?

Donateursdag 2027

Woensdag 24 maart 2027

Voor ontmoetingen, lezingen, drankjes, blauwe hap en vooral.....bijpraten!

De spreker en het onderwerp van de lezing is nog niet zeker, maar zal t.z.t. op onze website bekend worden gesteld.

U hoeft zich nog niet op te geven!

U ontvangt tijdig een persoonlijke uitnodiging met alle details

André Louis Armand Hissink (1919–2024)

Van Batavia via Rotterdam, Engeland, Indië en Amerika naar de bombardementsvluchten van 320 Squadron

Geboorte en jeugd in Nederlands-Indië

André Louis Armand Hissink werd geboren op 26 juni 1919 in Batavia, de voormalige hoofdstad van Nederlands-Indië, het huidige Jakarta. Hij groeide op in de laatste jaren van het Nederlandse koloniale tijdperk. Toen André acht jaar oud was, verhuisde het gezin naar Nederland. De jonge Hissink ontplooipte al vroeg een grote belangstelling voor de luchtvaart, die zich in de jaren twintig en dertig snel ontwikkelde en een enorme aantrekkingskracht uitoefende op jonge mannen van zijn generatie.

Na het doorlopen van de middelbare school schreef hij zich in voor een studie rechten aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Zijn toekomst leek aanvankelijk in de juridische wereld te liggen, maar de internationale spanningen van de jaren dertig veranderden de loop van zijn leven ingrijpend.

Mobilisatie en de meidagen van 1940

Bij de algemene mobilisatie van 1939 werd André Hissink opgeroepen voor militaire dienst bij de Militaire Luchtvaart van het Nederlandse leger. Zijn uiteindelijke doel was vlieger te worden, maar in mei 1940 wachtte hij nog op de aanvang van zijn vliegopleiding. Op 10 mei 1940 viel Duitsland Nederland binnen. Hissink bevond zich op dat moment met zijn depoteenheid in Rotterdam. Omdat er geen vliegtuigen beschikbaar waren, werden de militairen van de luchtvaart als gewone infanteristen ingezet. Gedurende vijf dagen vochten zij onder chaotische omstandigheden tegen de Duitse luchtlandingstroepen.

Op 14 mei 1940 maakte Hissink het bombardement op Rotterdam van nabij mee. Samen met andere militairen vond hij beschutting in de nog niet

voltooide Maastunnel. Terwijl boven hen de binnenstad werd vernietigd en duizenden burgers omkwamen, nam Hissink een besluit dat zijn verdere leven zou bepalen: de strijd tegen Duitsland zou voor hem niet eindigen met de Nederlandse capitulatie.

Engeland en terug naar zijn geboortegrond

Reeds voor de capitulatie wist Hissink met *HMS Keith* (een Engelse torpedobootjager) uit Nederland te ontsnappen en Groot-Britannië te bereiken. Daar werd hij gedurende de oorlog geplaatst bij de Koninklijke Marine. Reeds in september 1940 werd hij naar Nederlands-Indië gestuurd. Hij werd geplaatst op het Marine Vliegkamp Morokrembangan in Soerabaja op Java. Daar begon hij zijn opleiding bij de Marineluchtvaartdienst. Hij werd opgeleid tot vlieger en later tot waarnemer. In deze periode ontmoette hij opnieuw familieleden die nog in Nederlands-Indië woonden. Tevens trouwde hij er met zijn Britse verloofde.

HISSINK—RUSSELL.—On Aug. 19, 1941, at Bandoeng, Java, ANDRE HISSINK, Flying Officer of the Royal Netherlands Navy, to JANET MARY, daughter of the Rev. and Mrs. F. S. RUSSELL, of the Baptist Missionary Society, China. *D.T. 22-8-1941*

Oorlog in Azië en evacuatie

De Japanse opmars in Zuidoost-Azië maakte de positie van Nederlands-Indië in 1941 en begin 1942 steeds gevaarlijker. Toen Japan op 11 januari 1942 de aanval op Nederlands-Indië inzette, werd besloten een deel van het vliegend personeel te evacueren.

Hissink vertrok vanuit Soerabaja per schip naar Australië. Daar bleek het onmogelijk om zijn vliegopleiding voort te zetten. Vervolgens werd hij samen met andere Nederlandse vliegers naar de Verenigde Staten gestuurd, waar de geallieerden een omvangrijk opleidingsprogramma hadden opgezet.

Opleiding in de Verenigde Staten

In Jackson, Mississippi, voltooide André Hissink zijn opleiding aan de Royal Netherlands Military Flying School. De Verenigde Staten waren inmiddels het opleidingscentrum geworden voor veel Nederlandse vliegers die de strijd wilden voortzetten.

De opleiding was intensief en omvatte navigatie, bombardementstechniek, radiocommunicatie en operationele procedures. De jaren van omzwervingen – Nederland, Engeland, Java, Australië en Amerika – hadden Hissink voorbereid op de taak die hij zich sinds Rotterdam had voorgenomen: de strijd daadwerkelijk naar de vijand terugbrengen.

Terugkeer naar Engeland en plaatsing bij 320 Squadron

In het voorjaar van 1943 keerde Hissink terug naar Groot-Brittannië. Hij werd geplaatst bij No. 320 (Dutch) Squadron van de Royal Air Force, officieel het RAF No. 320 (Royal Dutch Naval Air Service) Squadron. Het squadron vloog sinds 1943 met de Noord-Amerikaanse B-25 Mitchell, een middelzware tweemotorige bommenwerper. Hissink werd aangesteld als waarnemer tevens bombardier. Zijn taak was van levensbelang: koersbepaling, navigatie, doelidentificatie en het afwerpen van de bommen.

De bemanningen van het 320 Squadron bestonden grotendeels uit jonge Nederlandse mannen tussen de twintig en vijfentwintig jaar oud. Zij vlogen vanuit bases in Zuid-Engeland, waaronder Pembroke Dock en later Dunsfold.

Oorlogsvluchten boven Europa

Aircrew of No. 320 Squadron, Royal Air Force (Royal Dutch Naval Air Service) were photographed with their B-25 Mitchell Bomber in the winter of 1943-44. From left are Sgt. Joop Jillings, Sgt. Jung de Vries, Lieut. Evert Wils, and Lieut. Andre Hissink.

Tussen 1943 en eind 1944 vloog André Hissink maar liefst 69 operationele missies. De doelen bevonden zich in Nederland, België, Frankrijk, Duitsland en boven de Noordzee. De missies waren buitengewoon gevaarlijk. Duitse

luchtafweer vormde voortdurend een bedreiging. Hissink herinnerde zich later vooral de aanvallen op zwaar verdedigde havens en militaire concentraties, waarbij de luchtafweergrenaten voortdurend rond de toestellen ontploften.

Tijdens de geallieerde invasie van Normandië in juni 1944 nam hij deel aan bombardementsoperaties ter ondersteuning van de landingstroepen. Vanuit zijn Mitchell kon hij de geallieerde soldaten op de stranden zien liggen. Het verlies van collega's was een constante werkelijkheid. Vrijwel iedere missie kon de laatste zijn.

De missie naar Vielsalm

Op 29 december 1944, waren Hissink en zijn bemanning betrokken bij het Ardennenoffensief. Hun doel was een Duitse troepenconcentratie nabij Vielsalm in de Belgische Ardennen. Boven het doelgebied werd hun Mitchell zwaar getroffen door luchtafweergeschut. Beide motoren raakten in brand. De vlieger gaf het bevel het toestel te verlaten. Hissink sprong met zijn parachute. In de seconden voordat deze zich opende, dacht hij dat hij zou sterven. Uiteindelijk ontvouwde de parachute zich alsnog. Vanuit de lucht zag hij zijn vliegtuig brandend neerstorten.

Niet alle bemanningsleden overleefden. Boordschutter Joop Jillings kwam om het leven. Hissink bleef zijn hele leven worstelen met het verlies van zijn kameraad. Pas tientallen jaren later, toen een herdenkingsplaquette voor Jillings werd onthuld in Vielsalm, vond hij naar eigen zeggen enige innerlijke rust.

Onderscheidingen

Voor zijn uitzonderlijke inzet tijdens de oorlog ontving André Hissink op 21 december 1944 het Vliegerkruis, een van de belangrijkste Nederlandse militaire onderscheidingen voor vliegend personeel.

Naoorlogse teleurstelling en emigratie

Na de oorlog keerde Hissink terug naar Nederland in de verwachting een loopbaan in de burgerluchtvaart te kunnen beginnen. Die hoop bleek vergeefs. Door het ontbreken van een afgeronde universitaire opleiding en de beperkte mogelijkheden in de Nederlandse luchtvaartsector kreeg hij geen passende functie.

Hij vertrok daarom naar het buitenland. Eerst werkte hij voor KLM in Zürich, later verhuisde hij naar Nieuw-Zeeland, waar hij een loopbaan opbouwde binnen de burgerluchtvaart. In 1953 moest hij, om voor de Nieuw-Zeelandse overheid te kunnen werken, afstand doen van zijn Nederlandse nationaliteit. Dat besluit zou hem de rest van zijn leven blijven bezighouden. Later verhuisde hij met zijn gezin naar Canada. Daar werkte hij onder meer voor *Canadian Pacific Airlines* en vervolgens voor de *International Civil Aviation Organization* (ICAO), de luchtvaartorganisatie van de Verenigde Naties.

De laatste WO II veteraan van 320 Squadron

Ook op hoge leeftijd bleef André Hissink actief betrokken bij veteranenbijeenkomsten, herdenkingen en de geschiedenis van het 320 squadron. Hij reisde nog regelmatig naar Nederland om herdenkingen bij te

wonen, zoals ook op 6 juni 1919, toen op het Maritiem Vliegkamp de Kooy de operatie *Overlord*, de landing van de Geallieerde troepen op de stranden van Normandië, werd herdacht.

Toen vrijwel al zijn voormalige kameraden waren overleden, bleef hij als laatste waarnemer van het 320 Dutch Squadron over. Wanneer hem gevraagd werd hoe hij de oorlog had overleefd terwijl zoveel anderen omkwamen, antwoordde hij eenvoudig: ‘Ik heb gezwijnd.’

Terugkrijgen van het Nederlanderschap

In 2022, op 102-jarige leeftijd, werd Hissinks grootste persoonlijke wens alsnog vervuld. Na bemiddeling van onder meer het Museum Engelandvaarders, het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en de Nederlandse overheid kreeg hij zijn Nederlandse nationaliteit terug.

Hij verklaarde toen: ‘Nu ben ik echt tevreden.’

Overlijden

Op 1 januari 2024 overleed André Louis Armand Hissink in Perth, Ontario, Canada, op 104-jarige leeftijd. Op 27 augustus 2024 werd zijn urn bijgezet op

de Nationale Veteranen-begraafplaats Loenen in aanwezigheid van zijn familie. De ceremoniële eerbewijzen werden uitgevoerd door de Koninklijke Marine.

Met zijn overlijden verdween de laatste nog levende waarnemer van het Nederlandse 320 Squadron uit de Tweede Wereldoorlog. Zijn leven overspande meer dan een eeuw geschiedenis: van het koloniale Batavia, via het bombardement van Rotterdam, de strijd boven Europa en de wederopbouw van de internationale burgerluchtvaart, tot de uiteindelijke erkenning van het land waarvoor hij had gevochten.

Wilfred Muilwijk

In Memoriam Rob Lichtenberg

Op 16 oktober 2025 overleed na een lang ziekteproces toch nog vrij plotseling onze vrijwilliger Rob Lichtenberg. Rob was nog niet zo heel lang vrijwilliger bij de Traditiekamer. In 2020 - vrij snel na zijn pensionering - besloot hij om zich hierbij aan te sluiten. Dat was bijzonder omdat hij eigenlijk geen achtergrond had bij de MLD.

Zijn vader wel, die werkte een periode op de Kooy als vliegtuigmaker/magazijnbeheerder en de kleine Rob mocht in de schoolvakanties vaak mee vliegtuigen kijken op de Kooy. In de vorige nieuwsbrief heeft Rob nog uitgebreid verteld over zijn vader en diens periode als vliegtuigmaker bij de MLD in Nieuw-Guinea. Ook Rob ging bij Defensie werken en heeft daar een lange en veelzijdige carrière achter de rug, waarbij hij uiteindelijk voor alle krijgsmachtdelen actief was. Na een initiële start bij de landmacht, werd hij na het behalen van zijn mulo-diploma Wapen-Electronica monteur bij de Koninklijke Marine. Hij bleef zich voortdurend ontwikkelen en schopte het tot LTZE2OC. Na zijn FLO in 2005 bleef hij nog 14 jaar als burger bij Defensie actief als specialist in logistieke processen en veiligheid, ARBO en milieu. Dat zegt denk ik veel over hoe Rob als persoon in elkaar stak: hardwerkend, gedreven en kundig.

De vrijwilligers van de traditiekamer waren dan ook heel blij toen Rob in 2020 besloot zich aan te sluiten. Als 'vlootbaal' zoals hij dat zelf gekscherend noemde. Dat hij geen MLD-achtergrond had, nam niemand hem kwalijk omdat hij zich direct heel verdienstelijk maakte. Hij wist veel van voorschriften en kon ze ook opstellen. Klussen waar normaal gesproken niet iedereen vooraan staat (zoals de RI&E), pakte hij op en bracht hij vlot tot een concreet resultaat. Rob was ook van het ritselen en regelen en kreeg met zijn uitgebreide netwerk het nodige voor elkaar. Zo regelde hij een draaibank die bij de Onderzeedienst overtuigend was geworden en speelde hij een belangrijke rol bij het verkrijgen van de technische container van de luchtmacht.

Als persoon was Rob duidelijk aanwezig in de traditiekamer door zijn grote postuur en luide stem, die door zijn ziekte wel steeds schorder werd. Hij had overal een mening over en die stak hij niet onder stoelen of banken (in die zin was hij zeker een MLD-er. Maar hij was ook heel sociaal en begaan met zijn omgeving. We zullen hem node missen. Inge vertelde mij nog een mooie anekdote. In de Coronatijd – toen we tijdelijk niet op woensdag bij elkaar konden komen – kwam Rob met het idee om een soort kerstpakket voor elke vrijwilliger te maken. De meeste daarvan heeft hij zelf rondgebracht. Daarin zat ook een beker die hij geregeld had, met de tekst ‘uit het oog, maar niet uit het hart’. En zo wil ik het ook afsluiten. Rob, rust zacht. Uit het oog, maar niet uit ons hart.

JdB

Bijzonder nieuw object in de Traditiekamer

Eind vorig jaar werd het bestuur door Jan Kaauw benaderd of wij interesse hadden in een schilderij van Joes Wanders. Joes maakte tussen 1970 en 1990 talloze cartoons en illustraties voor de gedrukte versies van Alle Hens. Daarnaast ontwik-

kelde hij zich tot een vermaard zeeschilder. Het schilderij in kwestie zou hij dan speciaal voor ons schilderen, waarbij we zelf konden aangeven wat op het schilderij zou komen te staan. Dit werd een NH-90 vliegend boven een onderzeeboot. Op 29 april kwam Jan Kaauw naar de Traditiekamer en konden we het schilderij bewonderen, waarna het schilderij (nadat deze was ingelijst) werd opgehangen op de doorgang van de Vreedehal naar de tussenhal. Zowel het schilderij als de lijst werden bekostigd door Jan Kaauw, waarvoor we hem heel hartelijk danken, het is een aanwinst voor de Traditiekamer!

Missie en visie Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD

Missie

"Wij bewaren en beleven het erfgoed van de Marineluchtvaartdienst — voor iedereen die verbonden is met deze geschiedenis, en voor wie haar nog moet ontdekken."

De Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD verzamelt, behoudt en presenteert het materiële en immateriële erfgoed van de Marineluchtvaartdienst. Wij geven stem aan de verhalen van de mensen die deze dienst hebben gemaakt — van pioniers tot heden — en delen die met militairen, (oud-)medewerkers, veteranen, families en het brede publiek op Maritiem Vliegveld De Kooy.

Visie

Een levende traditiekamer die verbindt, inspireert en overdraagt.

Wij zien een toekomst waarin de traditiekamer een actieve ontmoetingsplek is, waar verleden en heden samenkomen. Onze visie rust op vier pijlers:

- Bewaren — De collectie is duurzaam beheerd, gedocumenteerd en toegankelijk voor toekomstige generaties, zowel fysiek als digitaal.
- Verbinden — Wij brengen (oud-)medewerkers, veteranen, families en geïnteresseerden samen rondom de gedeelde geschiedenis van de MLD en versterken het gevoel van gemeenschap en trots.
- Overdragen — Wij dragen de kennis en tradities van de MLD actief over aan nieuwe generaties, zowel binnen Defensie als aan jongeren en scholieren.
- Ontsluiten — Wij maken de collectie en de verhalen breed toegankelijk, ook buiten de muren van De Kooy, via digitale middelen, publicaties en samenwerking met andere erfgoedinstellingen.

Mutaties Donateursbestand TraKa

Wegens overlijden zijn ons helaas enige donateurs ontvallen. Verder krijgen we van een aantal donateurs de brieven als onbestelbaar retour. Graag willen we nog een keer wijzen op **het belang van adreswijzigingen!** Ook zijn een paar donateurs wegens het uitblijven van een bijdrage geschrapt (na een jaarlijkse aanmaning volgt na het derde jaar royement). Gelukkig zijn er altijd weer nieuwe donateurs in de vorm van ex-collega's c.q. partners van collega's of anderen die onze MLD een warm hart toedragen. Sinds vorige nieuwsbrief in 2025 hebben we daarom weer 23 nieuwe donateurs mogen verwelkomen. Ons huidige donateursbestand staat hiermee op 513.

Nieuwe donateurs vanaf 1 augustus 2025 tot 1 augustus 2026

Leendert van Norde	Antoine Vergroesen
Jaap Poot	Elly Steeman
Bert Pijs	H. Bovenkerk
Marijke de Wit	Steven de Frel
Gerard Kamp	John van Zee
Theo Groothof	Richard Kuipers
Jack van Rietschoten	Nico Pieterse
Gerard van Dijk	Frans Leijen
Peet Rood	Frits Rohling
Rob van Elswijk	J. Schenkel
Gre Dijkhuis	Linda van de Moer
Frans Dijkhuis	

Achter de schermen van de Traditiekamer

Laat ik beginnen met het 'mooiste' nieuws. Zoals u op de voorkant van deze Nieuwsbief kunt zien: de overkapping voor de *Grumman Tracker* is gerealiseerd.

Afgelopen jaren hebben we regelmatig gemeld dat we bezig waren met het overkappen van de *Grumman Tracker*, maar dat deze vooral in verband met de stikstof, niet geplaatst kon worden. Maar na 2 jaar kregen we dan toch eindelijk de

vergunning en konden we verder met de leverancier. Ook dit ging niet zo vlot als we wilden. Ik zal eenieder de details besparen, maar nadat we op het laatste moment ook nog stelconplaten voor de fundering moesten laten leggen werd op 20 april het raamwerk geplaatst en op 26 mei werd de overkapping afgerond.

Met de overkapping is het nu mogelijk om de *Grumman Tracker*, die al vanaf 2008 in weer en wind buiten staat, op te knappen. Door ons Hoofd Instandhouding, Chris Geijtenbeek, wordt hiervoor een plan opgesteld. Tevens hebben we via posters en social media een oproep gedaan voor assistentie bij deze opknappwerkzaamheden. Gelukkig hebben hier al een paar mensen op gereageerd, maar extra handjes zijn nog steeds welkom. Dus wil u meehelpen geef u dan op via info@traditiekamermld.nl.

Maar afgelopen jaar is er natuurlijk nog meer gebeurd. We zijn begonnen met de eerste voorzichtige stappen om in de Traditiekamer gebruik te maken van videoschermen. We hebben een 5-tal prachtige videomonitoren kunnen overnemen van het IT-bedrijf 'Druktemakers'. Videomonitoren die volledig te programmeren zijn en waar onze vrijwilliger Bert Pijs met veel enthousiasme de eerste programma's voor heeft geschreven waardoor er videobeelden opgezet konden worden. Momenteel staat een monitor bij de *Lynx*-helikopter en een monitor bij de motoren. Tevens zijn door het

Kenniscentrum alle aanwezige lijnboeken gedigitaliseerd en kunnen deze nu ook op de videoschermen worden geplaatst.

Ook in 2025 wisten de bezoekers de Traditiekamer te vinden. Weliswaar bleven we steken op ‘slechts’ 1003 bezoekers, maar ik verwacht in 2026 dit aantal ruim te halen. Over de eerste helft van 2026 hebben we al ruim 750 bezoekers mogen verwelkomen. Maar niet alleen bezoekers weten ons te vinden. Ook het kenniscentrum wordt zeer frequent benaderd voor informatie aan familieleden en nabestaanden. Elders in deze Nieuwsbrief vindt u daar een voorbeeld van. Opvallend is dat het NIMH vaak wordt aangehaald als de instantie die hen heeft doorverwezen. Toch een teken dat we als deskundig te boek staan.

Ons vrijwilligersuitje op 6 oktober vorig jaar ging naar het Oorlogsmuseum in Medemblik. Een voor velen onbekend museum over de Tweede Wereldoorlog waar we een interessante rondleiding kregen en na afloop een goed verzorgde broodtafel. Zo'n bezoek is natuurlijk altijd te kort, een reden te meer om hier nog eens naar terug te gaan. Met dit bezoek hebben we ook de banden met het bestuur van dit museum aangehaald, hetgeen geleid heeft tot een tegenbezoek van het bestuur aan de Traditiekamer.

Op 7 januari 2026 hebben we weer onze traditionele nieuwjaarsborrel gehouden voor alle vrijwilligers en hun partners. Een nieuwjaarsborrel waar alle vrijwilligers naar uitkijken en hun partners de gelegenheid geeft om eens rustig rond te kijken waar hun vrijwilliger toch elke woensdag mee bezig is. Het is tevens een mogelijkheid om alle partners te bedanken voor alle uren dat zij hun partner 'afstaan' aan de Traditiekamer.

Een bijzonder moment was op 18 maart. Nadat we al het sidenummer en het embleem van de Vlucht-eenheid van de gecrashte NH-90 hadden mogen ontvangen, kregen we begin dit jaar ook het ‘pinnenbord’ van Zr. Ms. Groningen. Met het kunstwerk gemaakt ter nagedachtenis en de vlag van Zr. Ms. Groningen was het mogelijk om een waardige herinneringsplek in de

Traditiekamer te realiseren. Op 18 maart werd deze herdenkingsplek in het bijzijn van familieleden van Edwin en Christine door de dochter van Edwin onthuld. Gelijktijdig werden op het graf van Christine en Edwin op de Veteranenbegraafplaats in Loenen bloemen neergelegd.

Elders in deze Nieuwsbrief wordt vermeld dat wij een nieuw schilderij hebben ontvangen van de NH-90, deze heeft een ereplaats gekregen in de TraKa. Om de overige schilderijen in de Traditiekamer beter tot hun recht te laten komen, is de technische dienst druk bezig geweest met het aanbrengen van schuine wanden in (in eerste instantie) de Kramerhal. Op termijn zullen alle schilderijen in de Traditiekamer worden opgehangen onder een schuine hoek, zodat de afbeelding beter bekeken kan worden.

Na twee jaar noeste arbeid heeft Willem v.d. Woude het schaalmodel van de Berkel WA afgerond. Met een kleine plechtigheid werd dit model begin maart opgehangen en onthuld in de Vreede-hal, in de hoek van voormalig Nederlands-Indië.

Met het slopen van het oude gebouw van 860 SQN krijgen wij ook allerlei voorwerpen betrekking hebbend op 860 SQN en de MLD. Alle voorwerpen worden door ons altijd in dank aanvaard, maar we maken wel de afspraak dat als we de voorwerpen niet opnemen in onze collectie, we deze mogen verkopen. Verkopen doen we dan veelal via de stand tijdens de airshows of op rommelmarkten. Alle inkomsten komen ten goede aan de Traditiekamer. Het slopen van gebouw 860 SQN, en derhalve het opruimen van ‘oude zooi’, heeft ook andere afdelingen op MVKK geïnspireerd. Vooral van de ‘toren’ hebben we het afgelopen jaar veel foto’s, boeken en voorwerpen mogen ontvangen.

Om ook de banden met het Bestuur van de *Stichting Historisch Vliegveld Valkenburg* aan te halen, is het voltallige bestuur op 22 augustus naar Valkenburg getogen. Na het bekijken van de tentoonstelling hebben beide besturen een uitgebreide fietstocht gemaakt rondom Valkenburg. Per slot van rekening toont de *Stichting Historisch Vliegveld Valkenburg* niet alleen de militaire activiteiten op het voormalige vliegveld, maar ook de prachtige natuur rondom het vliegveld. Een aanrader om ook deze tentoonstelling te bekijken. <https://vliegveldvalkenburg.nl/>

H.P.

In Memoriam Gerrie Jongeneelen

Op 1 mei 2026 overleed op 63-jarige leeftijd Gerrie Jongeneelen, vrijwilliger sinds augustus 2021. Hij was in 2025 verhuisd naar Oosterhout en daardoor wat minder vaak aanwezig in de traditiekamer dan voorheen. Afgesproken was dat hij zich op afstand zou blijven inzetten als vrijwilliger. Helaas heeft hij maar kort van zijn nieuwe woonomgeving kunnen genieten want vrij snel daarna werd hij ernstig ziek.

Gerrie was opgeleid als HTS-ingenieur en deed eind jaren '80 de vliegeropleiding bij de KM. Hij werd vervolgens op De Kooy geplaatst als Lynx-vlieger, waar hij zich als een vis in het water voelde. Hij was klein van stuk, maar liet niet over zich

heen lopen en was altijd opgewekt. Als boordvlieger Lynx in de *'Harry-flight'* maakte hij volop gebruik van zijn technische achtergrond om mee te denken met de BVP – soms iets te veel naar het idee van de monteurs. Want als hij eenmaal van iets overtuigd was, liet hij zich daar moeilijk van afbrengen. Gerrie was verder heel sociaal en hield wel van een feestje. Samen met zijn 'dienstbroertje' en bijna naamgenoot Henry Jongeleen (beiden met snor) liepen zij als 'terrible twins' alle longroomfeesten en -partijen af op De Kooy. Na zijn Lynx-periode werd hij Operationeel Technoloog voor de NH-90 waarbij hij veel tijd in Italië doorbracht. Gedreven als hij was, verdiepte hij zich tot in de kleinste details van deze nieuwe kist en fungeerde als bijna onuitputtelijke kennisbron voor iedereen die met de NH-90 te maken kreeg. Hij bleef daarbij altijd zijn opgewekte, nuchtere en toegankelijke zelf.

Na zijn FLO sloot hij zich als vrijwilliger aan bij de Traditiekamer. Gerrie kreeg daarbij een rol in het kenniscentrum en ontfermde zich met een aantal anderen over het foto-archief. In de ruimte waar dit elke woensdag plaatsvindt worden niet alleen de foto's gearchiveerd, maar wordt ook de wereld verbeterd. Gerrie was daarbij de altijd zeer aanwezige vrolijke noot. Hij was bovendien extreem anti-microsoft, wat heel erg onhandig was omdat ons digitale collectie en beheersysteem in Microsoft gebouwd was. Hij bleef pokhout foto's aanleveren met Linux, tot frustratie van zijn foto-collega George die de zaak steeds moest ombouwen.

De vrolijkheid van Gerrie was des te meer bewonderenswaardig omdat hij wist dat hij door een aangeboren genetische mutatie mogelijk niet zo oud zou worden. Als hij over dat risico sprak, lachte hij dat vooruitzicht laconiek weg: het was niet anders. Maar dat hij zo jong ernstig ziek zou worden was een bittere pil; voor ons vrijwilligers, voor zijn vrouw Monique en verdere familie en ook wel voor hemzelf. We zullen hem missen en blijven herinneren als de opgewekte, dappere en eigenwijze Gerrie.

JdB

Een altijd actieve bezige bij

Zoals gewoonlijk interview ik voor onze jaarlijkse Nieuwsbrief altijd één van onze vrijwilligers. Dit keer niet één van de oudere vrijwilligers, maar een (in onze ogen) jonkie: Roy Flem, geboren op 8 januari 1951 in Amersfoort, een zogenaamde ‘Keientrekker’. Alhoewel, een echte ‘Keientrekker’ is hij niet, zijn ouders woonden tijdelijk in Scherpenzeel en alleen voor de bevalling was moeder naar het ziekenhuis in Amersfoort gegaan.

Beide ouders waren geboren in voormalig Nederlands-Indië en Pa Flem was daar werkzaam geweest als vliegtuigmaker bij de MLD. Na de soevereiniteitsoverdracht moesten zij in 1949 kiezen: of in Indonesië blijven en Indonesiër worden of naar Nederland vertrekken. De keus was snel gemaakt en begin 1950 scheepten zij zich in op het troepentransportschip MS Sibajak, welke was ingezet om de Nederlanders naar Nederland te repatriëren. Roy’s oudere zus Linda was toen al geboren en alhoewel moeder Flem wel al zwanger was van Roy, werd hij pas in Nederland geboren. Al snel werd Pa geplaatst op het MVK de Kooy en werden zij, samen met meerdere werknemers van de KM, gehuisvest in een gerenoveerd, voormalig Duits kamp in Medemblik (er was immers door alle bombardementen enorme woningnood in Den Helder). In 1953 kregen ze een eigen woning toegewezen in Oud Den Helder, vlak achter Fort Erfprins, een waar speelparadijs voor kleine Roy en zijn inmiddels geboren broer en jongere zusje. Na een heerlijke periode daar achter de zeedijk volgde een langdurige opleiding op de 4-jarige Mulo. De veel te speelse Roy, die overal aandacht voor had behalve voor het lesprogramma, deed er uiteindelijk zeven jaar over. Hierna natuurlijk opgeroepen voor de militaire dienst, maar ondanks het feit dat Pa hem op het hart had gedrukt zich niet te laten afkeuren, gebeurde dat toch. Roy is nu eenmaal zeer klein van stuk en zat onder de minimale lengte. Gewapend met een brief waarin de reden van afkeuring stond solliciteerde Roy vervolgens in 1970 bij de Marine Inventarisdienst (MID), welke de bevoorrading verzorgde voor de KM in de breedste zin van het woord, zowel voor de vloot als alle walorganisaties in binnen- en buitenland.

Toen daar eind 1977 een reorganisatie op handen was, kreeg hij een aanbieding voor een administratieve functie bij de ambassade in Londen. Als assistent van de Officier van Administratie deed hij alle administratieve werkzaamheden voor de Nederlandse marinemensen die in de UK geplaatst waren of daar een opleiding volgden. Zijn voorganger deed alles nog met een telmachine en Roy moderniseerde (aanvankelijk met zijn zakjapanner) de administratie al snel, maar echte computers waren er nog niet. Hij verzorgde de reisdeclaraties, de belastingvrije bestellingen en betaalde alle rekeningen van de door de KM bestelde goederen in de UK. In 1980 vroeg hij zijn vriendin Alma (die hij had leren kennen toen zij beiden bij de MID werkten) ten huwelijk. Zij zegde prompt haar baan op bij het Havenkantoor en verhuisde ook naar Londen. Ze kregen via de ambassade een huis in Noordwest Londen, *Queensbury*. Een gouden tijd volgde, Roy had het reuze naar zijn zin in deze baan ('dit was de leukste baan van mijn hele carrière'). Alma werd snel bevriend met de burens en sloot zich aan bij de dames van de '*Diplomatic Neighbors*' die allerlei uitjes organiseerden. Daarnaast reisden ze samen heel wat af in het Verenigd Koninkrijk.

In 1983 toch weer terug naar Nederland, kreeg Roy de functie van plaatsvervangend Hoofd Magazijn aangeboden bij het Kleding, Textiel en Lederwaren Magazijn (het Kledmag) in Weesp. Op mijn vraag hoe het toch mogelijk was dat hij voor zoveel functies gevraagd werd, antwoorde hij dat hij nu eenmaal heel veel mensen kende, met iedereen goed overweg kon en daardoor steeds de juiste connecties op het juiste moment had. Ze gingen wonen in Huizen en Alma kreeg daar een baan in de zorg als Alfahulp (later, terug in Den Helder is ze ook weer in de zorg werkzaam geweest, nl in het verzorgingstehuis de Golfstroom).

De jaren daarna bleek toch dat hij militair bloed in zijn aderen had: om de paar jaar solliciteerde hij op een nieuwe functie (tenslotte als je op je krent blijft zitten kom je nooit vooruit). Via functies bij het Magazijn voor Mijnenbestrijdingsmaterieel, het Magazijn voor Scheepselectronica en na een reorganisatie het Materieel Logistiek Centrum, solliciteerde hij in 1999 naar de functie van Hoofd Bedrijfsmagazijn op de Kooy. Maar ook daar werd hij niet gevrijwaard van reorganisaties, eerst in 2008 de overgang naar DHC en daarna werd in 2011 zijn functie als Hoofd Bedrijfsmagazijn opgeheven en werd de totale materieelvoorziening voor de helikopters overgebracht naar het

Logistiek Centrum Woensdrecht. Roy kreeg toen de mogelijkheid om met zijn 60 jaar en 40 dienstjaren vervroegd te stoppen en gebruik te maken van de wachtgeldregeling.

Hij kreeg nu de kans om zijn hobby als vrijwilliger bij het *Nationaal Reddingsmuseum Dorus Rijkers* in Den Helder uit te breiden. Hij was daar al werkzaam sinds 1988 en is tegenwoordig op maandag en donderdag schipper van hun reddingsboot Johan de Witt en vaart met museumbezoekers rond door de binnenwateren van Den Helder. Ook staat hij met een kraam op diverse evenementen en voert andere hand- en spandiensten uit in het museum.

Hiernaast was Roy vanaf 2012 ‘Helper aan de Wal’ voor het KNRM *Reddingsstation Den Helder* en speelde daar ook voor slachtoffer bij oefeningen. Tevens hield hij de administratie bij van de zogenaamde ‘bunkerbootjes’, collectebootjes die worden uitgezet bij diverse winkels en bedrijven in Den Helder. In 2025 is hij hiermee gestopt en heeft zijn taken overgedragen aan de jongere garde. Naast deze twee vrijwilligersbanen is Roy natuurlijk ook al jaren (sinds maart 2011) actief bij de Traditiekamer. Hier houdt hij zich bezig met het registreren, digitaliseren en fotograferen van diverse documenten en objecten die in het bezit zijn of komen van de TraKa. Met zijn Indische roots vergeet Roy natuurlijk niet te melden dat deze vrijwilligersdag gelukkig altijd op een woensdag is en we dan met z’n allen in het bedrijfsrestaurant kunnen genieten van de blauwe hap.

Omdat hij al heel veel jaren zich actief inzet voor deze drie organisaties heeft hij in juni 2022 uit handen van de burgemeester van Den Helder en in aanwezigheid van familie en collega-vrijwilligers een koninklijke onderscheiding gekregen: Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Zeer verdiend voor deze altijd actieve bezige bij. Natuurlijk haast hij zich te melden dat hij ook thuis de handen uit de mouwen steekt in het huishouden en dat ze ook heus wel tijd hebben om samen te reizen, onder andere naar Duitsland, maar zeker ook naar Engeland, waar Cornwall bij hen favoriet is. En verder is hij thuis ook nog een verzamelaar: hij verzamelt boeken over de MLD, het reddingswezen en historisch Den Helder. Wat dat betreft is hij ook helemaal op zijn plaatst in de TraKa, waar de verzamel- en hamsterwoede hoogtij viert.

Lezing over de Tirpitz

Duik mee in de geschiedenis van de *Tirpitz*, het zusterschip van de Bismarck en grootste slagschip ooit gebouwd in Europa. Vanwege haar grote dreiging voor de Atlantische konvooien die Groot-Brittannië en Rusland tijdens WO2 van wapens voorzagen, deden de geallieerden er alles aan om de *Tirpitz* tot zinken te brengen. Na vele aanvallen door de Britse marine en luchtmacht is dat uiteindelijk gelukt in 1944.

Tachtig jaar later doken Robert Leenen en Anton van Rosmalen op de restanten van de *Tirpitz* en vonden in een Noors fjord zeer bijzondere sporen van deze strijd. Tijdens hun presentatie nemen zij de aanwezigen mee op een missie in een *Helicat* van een Nederlandse marinejachtvlieger en combineren zij oorlogshistorie met een diep persoonlijk verhaal, uitvoerig geïllustreerd met foto's van Cor Kuyvenhoven.

Deze lezing zal op woensdag 11 november a.s. worden gehouden in gebouw Dukdalf in Den Helder en is toegankelijk voor de donateurs van de TraKa en van het Marinemuseum. U zult over de aanmelding hiervoor binnenkort separaat een email ontvangen.

Werkzaamheden van ons kenniscentrum

Veel vragen die bij het kenniscentrum binnenkomen betreffen de geschiedenis van overleden MLD'ers. Nabestaanden hebben vaak slechts snippers informatie uit overlevering en komen bij ons voor het complete plaatje. Doorgaans kunnen we samen de puzzelstukjes samenvoegen en een overzicht van een loopbaan reconstrueren. Een goed voorbeeld daarvan is het hiernavolgende verhaal van adjudant vliegtuigtelegrafist H.A. Rauws.

H.A. Rauw (1922-1971) Van lichtmatroos tot adjudant-telegrafist

Hendrik A. Rauws werd in Den Haag geboren op 11 augustus 1922. Na het volgen van een ULO-opleiding en een korte periode werkzaam te zijn geweest in de industrie, trad hij op 6 november 1939 in dienst als lichtmatroos bij de Koninklijke Marine. Zijn loopbaan zou uitgroeien tot een van de meest afwisselende operationele carrières binnen de Marineluchtvaartdienst (MLD), met als meest markante periode zijn jaren bij het Nederlandse No. 320 Squadron van de *Royal Air Force* tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Oorlogsjaren bij 320 Squadron RAF

Tijdens het uitbreken van de oorlog in Nederland diende Rauws als lichtmatroos aan boord van de mijnenlegger Hr.Ms. Douwe Oukes die op 6 mei 1940 naar Engeland uitweek. Rauws werd op 5 juni 1940 geplaatst bij het Nederlandse No. 320 (Dutch) Squadron, dat onder bevel stond van *RAF Coastal Command*. Hij werd opgeleid tot vliegtuigschutter op de *Lockheed Hudson*. Zijn bevorderingen volgden elkaar vlot op, hij werd op 15 mei 1943 sergeant vliegtuigschutter.

Het operationele takenpakket van No. 320 Squadron bestond in deze periode voornamelijk uit konvooibescherming boven de Noordzee, aanvallen op vijandelijke zee- en kustdoelen en zoek- en reddingsoperaties. Er werd geopereerd vanaf onder meer RAF Leuchars in Schotland en RAF Bircham Newton in Engeland. Een van de bemanningen waarin Rauws vloog bestond uit sergeant-vlieger Schröder, sergeant-waarnemer Verhey en hulpradio-telegrafist De Ruijter. In 1942 heeft hij met deze bemanning deelgenomen aan de grootschalige aanval op de havenstad Bremen. Aan de bemanning waarin hij was geplaatst werden twee geslaagde aanvallen op vrachtschepen toegekend.

In de periode van mei 1941 tot maart 1943 nam hij deel aan 52 operationele oorlogsvluchten, goed voor 396 vlieguren. Na de omschakeling van het squadron naar de *North American B-25 Mitchell* werd het squadron van Rauws op 30 maart 1943 ingedeeld bij de medium-bommenwerper-

Groepsfoto 320 SQN, bij de B25 Mitchell, Rauws onder de blauwe pijl.

eenheden van *RAF Bomber Command*, later onder bevel van de *Second Tactical Air Force* (2TAF). Tot 25 augustus 1944 vloog hij nog eens 65 operationele missies, waarmee zijn totale aantal oorlogsvluchten uitkwam op 117. Voor deze vele oorlogsvluchten werd hij op 4

mei 1944 Koninklijk onderscheiden met het Vliegerkruis. Deze operaties vonden voornamelijk plaats boven bezet Frankrijk en omvatten onder meer Circus- en Ramrod-operaties (hoofddoel was hierbij het uitlokken van luchtgevechten met de Duitse Luftwaffe), aanvallen op spoorweg-emplacementen, brandstofdepots, Schnellbootbases en later ook doelen binnen Operatie Crossbow, de geallieerde campagne tegen Duitse V-1- en V-2-installaties. Gevlogen werd in gesloten formaties, waarbij de bemanningen vaak werden blootgesteld aan zware Duitse luchtafweer.

Rauws vloog onder meer in de bemanning van sergeant-vlieger Schrijvers, waarnemer Keizer, telegrafist De Ruijter. Op 25 augustus 1944 werd zijn Mitchell tijdens een operationele vlucht door Duits luchtafweergeschut getroffen. Daarbij raakten zowel de vlieger als de waarnemer gewond. Na deze missie zou Rauws niet meer operationeel worden ingezet tijdens de oorlog.

Naoorlogse dienst en de Marineluchtvaartdienst

Na de oorlog volgde Rauws in 1945 op de Bahama's een typeopleiding op de *Consolidated B-24 Liberator* bij *RAF Unit III Operational Training Unit*. Vervolgens werd hij uitgezonden naar Nederlands-Indië, waar hij per transportvliegtuig via Ceylon naar Soerabaja reisde. In oktober 1946 keerde hij per *MS Klipfontein* terug naar Nederland.

Gedurende de daaropvolgende periode werd hij omgeschoold naar de functie van vliegtuigtelegrafist en in april 1948 formeel opgenomen in het dienstvak van vliegtuigtelegrafist. In februari 1950 werd aan hem het Oorlogsherinneringskruis met gesp "oorlogsvluchten 1940-1944" uitgereikt. Daarnaast ontving hij op 1 oktober 1950 het Ereteken voor Orde en Vrede vanwege de inzet in het voormalige Nederlands Oost-Indië.

Hierna diende Rauws bij diverse operationele squadrons van de Marineluchtvaartdienst. Hij vloog als vliegtuigtelegrafist achtereenvolgens op de *Fairey Firefly*, de *North American B-25 Mitchell*, de *Supermarine Sea Otter*, de *Consolidated PBV Catalina*, de *Lockheed P2V-5 Neptune*, de *Martin Mariner*, de *Grumman S2F Tracker* en de *Beechcraft TC-35J*.

Van bijzondere betekenis was zijn plaatsing bij VSQ 320 op de *Lockheed Neptune*. Tussen 1954 en 1957 vloog hij ruim 1.290 uur op dit type tijdens NAVO-oefeningen, nationale maritieme oefeningen en bevoorradingsvluchten naar weerschepen op de Atlantische Oceaan. Ook zijn uitzendingen naar Nederlands Nieuw-Guinea en later naar Curaçao illustreren

Rauws, eind februari 1962, Yeovilton

de wereldwijde inzet van de Nederlandse maritieme luchtvaart gedurende de Koude Oorlog. Na verdere plaatsingen bij VSQ 320, VSQ 321, VSQ 1, VSQ 5 en ten slotte VSQ 4 sloot Rauws zijn actieve vliegloopbaan af op 28 januari 1971. In de loop van zijn carrière groeide hij door tot adjudant-telegrafist.

Binnen de MLD stond hij bekend als een evenwichtige, betrouwbare en plichtsgetrouwe man. Hij bleef kalm onder druk, toonde initiatief en was loyaal en tactvol in zijn optreden. Zijn bescheidenheid, hoge morele normen bezorgden hem respect en waardering.

Terugblik van Rauws over de oorlogsperiode:

‘WEINIG AFWEERVUUR’

‘Ik was met verlof in Londen en herinner me nog heel goed de krantenjongens die onder het uitschreeuwen van de kreet: ‘INVASION IN NORMANDY’ hun krant aan de man brachten. Zoals ik al zei, ik was met verlof, want ik had er weer 30 oorlogsvluchten opzitten en dan kreeg je 4 à 5 weken verlof. Het was, meen ik, de 12e juni dat onze bemanning weer terug was en dat we ons spelletje weer mee gingen spelen. Twee à drie vluchten per 24 uur was beslist geen zeldzaamheid.

Alhoewel we niet bang hoefden te zijn voor vijandelijke jagers – we keken er natuurlijk evengoed haarscherp naar uit – was daarentegen het Duitse afweergeschut verschrikkelijk. Hun afweergeschut schoot meestal niet op ons individueel, maar maakte gewoon ‘gordijnen’ van ontploffende granaten tussen onze formatie en ons doel. Door die gordijnen moesten we dan heen.

Dat doet me gelijk denken aan de ‘briefings’ die aan de vluchten voorafgingen. Een foto of kaart van het aan te vallen gebied werd dan geprojecteerd en het aanvalsplan besproken. Altijd was je weer nieuwsgierig waar je nu weer naar toe moest. Als je dan tegen het einde van de briefing het punt van te verwachten tegenstand van de vijand ter sprake kwam en de hevigheid van het te verwachten afweergeschut in het bijzonder, dan spitsten we onze oren. Zeiden ze dat het te verwachten afweervuur gering zou zijn, nou dan kon je je wel klaar maken. Dan barstte het ervan. Ik ben er tot op de dag van vandaag niet achter gekomen of ze dat nou deden om ons gerust te stellen of dat ze het werkelijk meenden. In ieder geval was het bij ons stelregel geworden: weinig afweergeschut tijdens de briefing, in werkelijkheid pakte het dan net andersom uit.’

Wilfred Mulwijk

Veteranendagen en overige activiteiten

De veteranendag op het Malieveld werd dit jaar in verband met de hitte op het laatste moment afgelast. Heel jammer, temeer daar we op de donderdag daarvoor onze tent reeds volledig hadden opgebouwd. Voor dit jaar hadden we een tweede fotowand aangeschaft. De eerste fotowand, die vorig jaar al te bewonderen was, toonde de operaties van de afgelopen jaren. De tweede fotowand toont foto's van de Traditiekamer zelf, vooral bestemd om bezoekers in onze tent op het Malieveld nieuwsgierig te maken om de TraKa te komen bezoeken. Het openingsprogramma in de Koninklijke Schouwburg is wel doorgegaan en tijdens dat programma is de grote waardering die Nederland heeft voor de inzet van onze veteranen duidelijk tot uiting gekomen. Natuurlijk hadden ook wij van de *Stichting Vrienden van de Marineluchtvaartdienst* graag onze waardering willen tonen door middel van de traditionele heildronk voor onze MLD-stand. Maar ook bij ons staat de veiligheid van onze MLD-ers hoog in het vaandel en die kon niet meer worden gegarandeerd bij deze hitte. Dus met pijn in het hart hebben we zaterdagochtend vroeg onze reeds ingerichte tent weer af moeten breken. Volgend jaar weer een nieuwe kans!

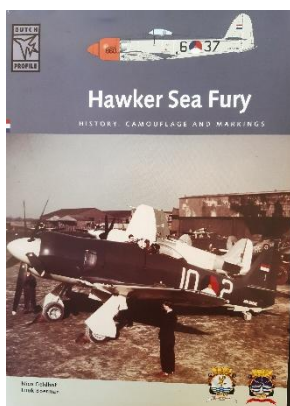
Door de vele benodigde vergunningen en de kosten zijn het aantal airshows waar we met de stand van de Traditiekamer in het verleden naar toe gingen in de afgelopen jaren sterk

afgenomen. Dit jaar staan we met onze stand op slechts twee airshows, de Historische Vliegshow in Hoogeveen en de Airfair Teuge. Daarnaast staan we, en dat is al een jarenlange traditie, op SAR Katwijk. Maar waar we ook staan, het is leuk, gezellig en onze standbemanning staat

voor zo'n dag graag om 06.00u naast hun bed. Op de Veteranendag van CZSK werd jammer genoeg geen ruimte aan stands gegeven, dus daar waren we minder zichtbaar aanwezig. Op 11 oktober a.s. daarentegen hebben we wel weer een stand op de Veteranendag van CLRS op het NMM in Soesterberg.

Boekbespreking

Dutch Profile is een Nederlands bedrijf dat zowel *decals* (stickers voor modelvliegtuigen) als boeken produceert over vliegtuigen in dienst van de Nederlandse strijdkrachten. De *Sea Fury* was hun derde product en de start van een lange reeks publicaties. Het boek is gedrukt in zowel het Nederlands als het Engels, met de eerste 18,5 pagina's in het Nederlands en de resterende 18,5 pagina's in het Engels. De bijschriften bij de foto's zijn eerst in het Nederlands en vervolgens in het Engels.

Deze uitgave beschrijft de geschiedenis van de *Hawker Sea Fury* in dienst bij de Marineluchtvaartdienst, van de introductie in 1948 tot de uitdienststelling in 1956. De MLD heeft er tientallen van gehad (deels in licentie gebouwd door Fokker). Deze werden onder meer ingezet vanaf het vliegdekschip *Hr. Ms. Karel Doorman*.

De foto's in het boek zijn uitstekend, zowel vanuit documentatie- als detailperspectief voor modelbouwers. Er zijn talloze foto's van crashes. Crashfoto's werden meestal gemaakt door getrainde fotografen als documentatie voor het onvermijdelijke onderzoek en zijn daarom scherp, helder en goed gecomponeerd – precies wat de modelbouwer nodig heeft! Het boek heeft een A4-formaat en bestaat uit 36 pagina's glanzend papier van goede kwaliteit, met vier kleurenfoto's en 75 zwart-witfoto's. Er worden ook kleurprofielen meegeleverd om de markeringen van zeven verschillende machines te illustreren.

Het boek biedt meer dan alleen een verslag van de operaties en het gebruik; het bevat mooie, duidelijke foto's en informatie over de kleuren en markeringen die de *Sea Fury* in Nederlandse dienst droeg. Een echte aanrader.

De auteurs zijn Nico Geldhof en Luuk Boerman en het is te koop in de Toko van de Traditiekamer voor € 12,-- exclusief eventuele verzendkosten.

Samenstelling bestuur Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD

Voorzitter:	J. (Jaco) C. de Bruijn - CDR b.d. voorzitter@traditiekamermln.nl
Secretaris/wnd. coord.veteranen:	Drs. G. (Hans) H. Peters EMIA- KTZA b.d. info@traditiekamermln.nl
Penningmeester:	N. (Nico) Pieterse penningmeester@traditiekamermln.nl
HINST:	C. (Chris) A. Geijtenbeek – AOOTD geijtjes@live.nl
Coörd. Donateursbeheer.	Drs. I. (Inge) K. Peters-Prey - LTZ2 b.d. petersprey@hetnet.nl

Donateur worden van de Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD

De jaarlijkse bijdrage voor individuele donateurs is € 12,50 en voor
bedrijven/instellingen € 125,00.

U kunt zich aanmelden middels het formulier op de laatste pagina.

Aanmeldingsformulier Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Woonplaats:.....

Emailadres:.....

Bij Def. gewerkt vantot.....

Registratienummer:.....

Marinenummer:.....

Veteraan: ja/nee Nummer Veteranenpas:.....

Postactief: Ja/nee Nog actief dienend: ja/nee

Geeft zich hierbij op als donateur van de *Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD* en zal de donatie overmaken naar

NL53 RABO 0370 5018 53 t.n.v. St. Vr. vd Traditiekamer MLD (individuele donateurs **€ 12,50** en bedrijven/instellingen € 125,00 per jaar).

Dit formulier opsturen naar:

Stichting Vrienden van de Traditiekamer MLD

t.a.v. I.K. Peters-Prey

Boterzwin 2207

1788 WC Julianadorp

Of per mail: bovenstaande gegevens doorgeven aan petersprey@hetnet.nl

Alles over de Traditiekamer MLD
vindt u op onze website
www.traditiekamerMLD.nl